

User Interfaces 1

CSS

Basis: tekst en typografie

H11: Tekst en typografie

- Eigenschappen voor lettertype
- Eigenschappen voor tekst
- Opmaak van lijsten

Lettertype

De eigenschappen voor het lettertype stel je in met font:

- font-family
- font-size
- font-style
- font-weight
- font-variant

Nog een verwante eigenschap maar niet met prefix 'font-':

- line-height

font-family

```
h1 {  
    font-family: arial, helvetica, verdana, sans-serif;  
}
```

- Je kan meerdere fonts meegeven: Het eerste font die geïnstalleerd is wordt gebruikt.
- Je hoeft geen exact font te speciëren, enkel het font type kan voldoende zijn:
 - serif: het standaard font met schreven.
 - sans-serif: het standaard schreefloze font.
 - monospace: het standaard "fixed-width" font.

Proportional
Monospace

Voorbeeld: H11/01_font_family

Elke letter is even breed...

Standaard fonts in Chrome

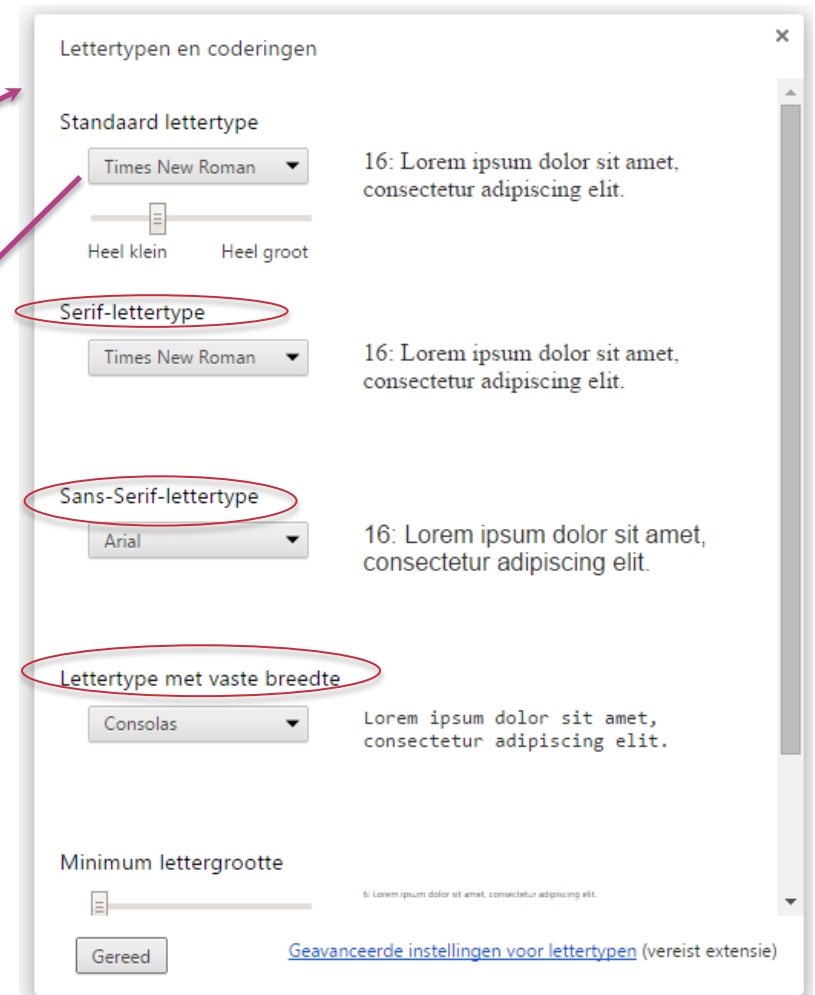
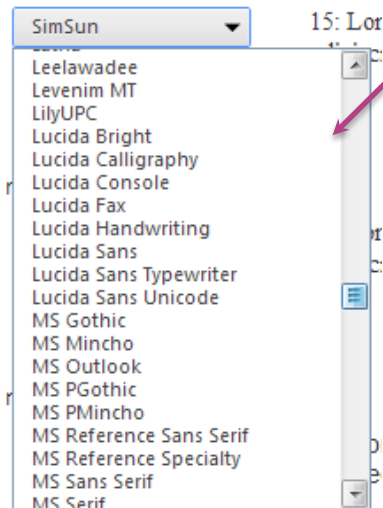
- Instellingen → Geavanceerde instellingen weergeven...
- Zoek op "Webinhoud":

Webinhoud

Lettergrootte:

Zoomen op pagina:

Overzicht van de
geïnstalleerde
fonts...

font-size

De lettergrootte wordt ingesteld met de eigenschap `font-size`:

- absoluut: `xx-small`, `x-small`, `small`, `medium`, `large`, `x-large`, `xx-large`
- relatief: `larger` of `smaller`
- een lengte: een getal in punten, pixels, em of rem
- percentage: een getal in procenten

```
h1 { font-size: 300%; }  
  
h2 { font-size: 2rem; }  
  
h3 { font-size: 20px; }  
  
h4 { font-size: larger; }
```

Voorbeeld: `H11/01_font_size`

line-height

De regelhoogte wordt ingesteld met de eigenschap `line-height`:

- standaard: `normal`
- een lengte: een getal in pixels, em of rem
- percentage: een getal in procenten

```
p { line-height: 0.9em; }  
  
p { line-height: normal; }  
  
p { line-height: 200%; }
```

Voorbeeld: [H11/01_line_height](#)

Overige eigenschappen

De font-style bepaalt of de tekst normaal (`normal`), cursief (`italic`) of schuin (`oblique`) wordt weergegeven.

```
p { font-style: normal; }  
p { font-style: italic; }  
p { font-style: oblique; }
```

Voorbeeld: H11/01_font_style

De font-weight bepaalt de 'vetheid'.

```
p {  
    font-weight: bold;  
}
```

De font-variant bepaalt de variant.

```
p {  
    font-variant: small-caps;  
}
```

Voorbeeld: H11/01_font_weight

Tekst

De volgende eigenschappen gebruik je voor de opmaak van tekst

• white-space	witruimte
• word-spacing	witruimte tussen woorden
• letter-spacing	witruimte tussen tekens
• text-overflow	overlopende tekst
• text-align	uitlijnen
• text-indent	inspringen
• text-decoration	under-/overline, line-through
• text-transform	upper-/lowercase, capitalize
• text-shadow	schaduw

white-space

Witruimte wordt standaard niet behouden, de CSS-eigenschap **white-space** biedt meer mogelijkheden dan de `<pre>` tag.

```
p {  
    border: solid 2px red;  
    width: 25%;  
    white-space: pre;  
}
```

Voorbeeld: [H11/02_white_space](#)

Experimenteer met de waarden `normal`, `pre`, `nowrap`, `pre-wrap` en `pre-line`. Let ook op de overflow.

Dit is een alinea met wat extra wit en returns, test de eigenschap white-space uit met de verschillende mogelijkheden. normal: wit wordt samengevoegd tot één spatie, regeleinden vervallen en de tekstomloop is normaal. pre: alle extra wit en extra regeleinden blijven behouden, geen tekstomloop. nowrap: wit wordt samengevoegd, regeleinden vervallen, geen tekstomloop. pre-wrap: wit en regeleinden blijven behouden, normale tekstomloop. pre-line: wit wordt samengevoegd, regeleinden blijven behouden, tekstomloop normaal.

normal

HTML <pre> stelt automatisch het lettertype in op monospace; dit gebeurt met **white-space: pre;** niet !!!
Test uit met het voorbeeld 'aap/varken/koe'... (H3/01_pre)

Dit is een alinea met wat extra wit en returns, test de eigenschap white-space uit met de verschillende mogelijkheden.

normal: wit wordt samengevoegd tot één spatie, regeleinden vervallen en de tekstomloop is normaal.
pre: alle extra wit en extra regeleinden blijven behouden, geen tekstomloop.
nowrap: wit wordt samengevoegd, regeleinden vervallen, geen tekstomloop.
pre-wrap: wit en regeleinden blijven behouden, normale tekstomloop.
pre-line: wit wordt samengevoegd, regeleinden blijven behouden, tekstomloop normaal.

pre

Dit is een alinea met wat extra wit en returns, test de eigenschap white-space uit met de verschillende mogelijkheden. normal: wit wordt samengevoegd tot één spatie, regeleinden vervallen en de tekstomloop is normaal. pre: alle extra wit en extra regeleinden blijven behouden, geen tekstomloop. nowrap: wit wordt samengevoegd, regeleinden vervallen, geen tekstomloop. pre-wrap: wit en regeleinden blijven behouden, normale tekstomloop. pre-line: wit wordt samengevoegd, regeleinden blijven behouden, tekstomloop normaal.

nowrap

Dit is een alinea met wat extra wit en returns, test de eigenschap white-space uit met de verschillende mogelijkheden.

normal: wit wordt samengevoegd tot één spatie, regeleinden vervallen en de tekstomloop is normaal.
pre: alle extra wit en extra regeleinden blijven behouden, geen tekstomloop.
nowrap: wit wordt samengevoegd, regeleinden vervallen, geen tekstomloop.
pre-wrap: wit en regeleinden blijven behouden, normale tekstomloop.
pre-line: wit wordt samengevoegd, regeleinden blijven behouden, tekstomloop normaal.

pre-wrap

Dit is een alinea met wat extra wit en returns, test de eigenschap white-space uit met de verschillende mogelijkheden.

normal: wit wordt samengevoegd tot één spatie, regeleinden vervallen en de tekstomloop is normaal.
pre: alle extra wit en extra regeleinden blijven behouden, geen tekstomloop.
nowrap: wit wordt samengevoegd, regeleinden vervallen, geen tekstomloop.
pre-wrap: wit en regeleinden blijven behouden, normale tekstomloop.
pre-line: wit wordt samengevoegd, regeleinden blijven behouden, tekstomloop normaal.

pre-line

	normal	pre	nowrap	pre-wrap	pre-line
whitespace	samen	blijft	samen	blijft	samen
regeleinde	vervalt	blijft	vervalt	blijft	blijft
tekstomloop	normaal	geen	geen	normaal	normaal

word- en letter-spacing

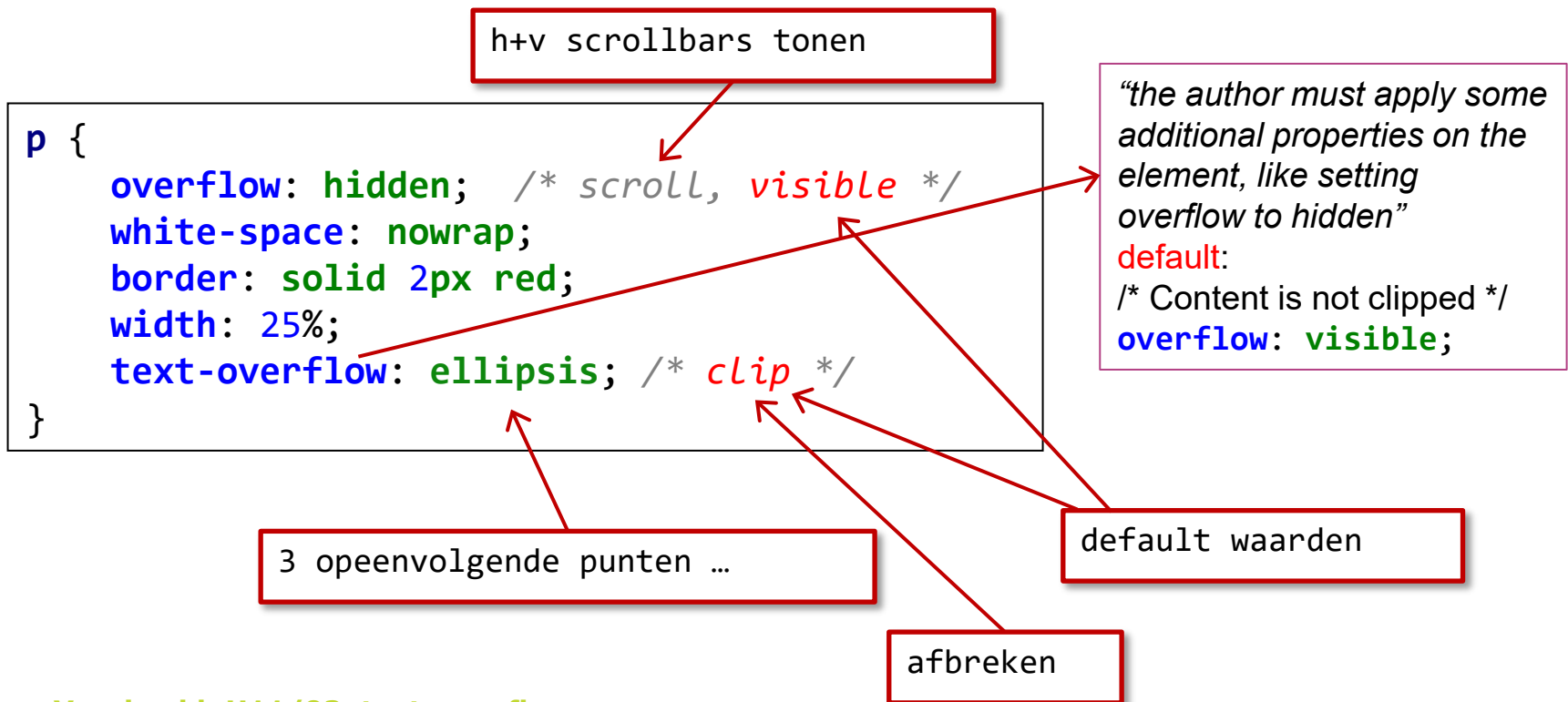
Hiermee stel je de ruimte tussen de woorden en de letters in. De mogelijke waarden zijn normal (=standaard), px, em of rem.

```
body {  
  font-family: verdana, sans-serif;  
  font-size: 1.25rem;  
}  
  
p {  
  width: 25%;  
  border: solid 2px red;  
}  
  
p.word { word-spacing: 0.5rem; }  
p.letter { letter-spacing: -0.15rem; }
```

Voorbeeld: H11/02_spacing

text-overflow

De CSS-eigenschap text-overflow bepaalt wat er moet gebeuren met tekst waarvoor te weinig ruimte is.

Voorbeeld: H11/02_text_overflow

text-align

Met de CSS- eigenschap `text-align` bepaal je of de tekst wordt uitgelijnd tegen de linkerkant, de rechterkant, wordt uitgevuld of wordt gecentreerd.

De mogelijke waarden zijn `start`, `end`, `left`, `right`, `center`, `justify` en `match-parent`.

```
body { text-align: center; }

p {
  border: solid 2px red;
  width: 25%;
  text-align: start;
}

p.erven { text-align: inherit; }
p.rechts { text-align: end; }
p.uitvullen { text-align: justify; }
```

start (default)

The same as left if direction is left-to-right and right if direction is right-to-left.

end

The same as right if direction is left-to-right and left if direction is right-to-left.

left

The inline contents are aligned to the left edge of the line box.

right

The inline contents are aligned to the right edge of the line box.

center

The inline contents are centered within the line box.

justify

The inline contents are justified. Text should be spaced to line up its left and right edges to the left and right edges of the line box, except for the last line.

justify-all

Same as justify, but also forces the last line to be justified.

match-parent

Similar to inherit, but the values start and end are calculated according to the parent's direction and are replaced by the adequate left or right value.

Voorbeeld: H11/02_text_align

text-indent

De CSS- eigenschap **text-indent** bepaalt het inspringen van de eerste regel van een tekstblok. Standaard wordt er niet ingesprongen en de mogelijke waarden zijn px, em of rem, of een percentage.

```
p {  
    width: 25%;  
    text-indent: 1rem;  
}  
  
p.omgekeerd {  
    margin-left: 1rem;  
    text-indent: -1rem;  
    /* text-indent: hanging 1rem; */  
}
```

text-decoration

Hiermee stel je de lijneffecten in. De mogelijke waarden zijn none(=standaard), overline, underline of line-through.

```
p {  
    font-family: verdana, sans-serif;  
    border: solid 1px red;  
    width: 25%;  
}  
  
a { text-decoration: none; }  
span.over { text-decoration: overline; }  
span.under { text-decoration: underline; }  
span.through { text-decoration: line-through; }
```

Voorbeeld: H11/02_text_decoration

text-transform

Met text-transform stel je in of je tekst in hoofletters of in kleine letters wordt omgezet. De mogelijke waarden zijn none (=standaard), capitalize, uppercase, lowercase.

```
p { text-transform: capitalize; }  
p.upper { text-transform: uppercase; }  
p.lower { text-transform: lowercase; }  
span.notransform { text-transform: none; }
```

Voorbeeld: H11/02_text_transform

text-shadow

Met text-shadow kan je een tekst van schaduw voorzien. De standaard waarde is none. Je geeft in volgorde een horizontale verschuiving, verticale verschuiving, vervaging en een optionele kleur.

```
h1 { color: white; text-shadow: 0 0 3px black; }  
p { text-shadow: 4px 4px 6px red; }
```

Voorbeeld: H11/02_text_shadow

Opmaak van lijsten

Afzonderlijke eigenschappen:

```
list-style-type: disc;  
/* circle, square, decimal, decimal-leading-zero,  
lower-roman, upper-roman, lower-greek, lower-alpha  
(=lower-latin), upper-alpha (=upper-latin), ...  
simp-chinese-formal, ... */  
list-style-image: none; /* url("../starsolid.gif") */  
list-style-position: outside; /* inside */
```

Korte notatie:

```
list-style: lower-alpha url("starsolid.gif") inside;
```

*"If **list-style-type** and **list-style-image** are both set, then **list-style-type** is used if the image is unavailable."*

list-style-type

Bepaalt het opsommingsteken van toepassing op
 en

- Bullets disc, circle en square
- Cijfers decimal, decimal-leading-zero
- Letters lower-latin, upper-latin, lower-alpha, upper-alpha
- Romeinse cijfers lower-roman, upper-roman

```
ul { list-style-type: circle; }  
ol { list-style-type: decimal; }  
ol { list-style-type: lower-latin; }  
ol { list-style-type: upper-roman; }
```

- o Alex
- o Hilde
- o Karl
- o Leen

1. Alex
2. Hilde
3. Karl
4. Leen

- a. Alex
- b. Hilde
- c. Karl
- d. Leen

- I. Alex
- II. Hilde
- III. Karl
- IV. Leen

list-style-image

Je kunt ook een afbeelding als opsommingsteken gebruiken:

```
body {  
    font-family: verdana, sans-serif;  
    font-size: 1.5em;  
}  
  
ul {  
    list-style-image:  
url("../icons/bullet_circulararrow_red.gif");  
}
```


Voorbeeld: H11/03_list_style_image

list-style-position

De mogelijke waarden zijn: **inside** en **outside** (standaard)

```
body {  
    font-family: verdana, sans-serif;  
    font-size: 1.5em;  
}  
  
ul {  
    list-style: square outside;  
}  
  
ol {  
    list-style: decimal-leading-zero inside;  
}
```

- Alex
- Hilde
- Karl
- Leen

01. Alex
02. Hilde
03. Karl
04. Leen

Voorbeeld: H11/03_list_style_position

Lijst als navigatie

Voor een eenvoudig menu is niet veel CSS nodig:

```
ul {  
  list-style: none;  
  padding: 4px 0;  
  background-color: #ccc;  
}  
li {  
  display: inline;  
  padding: 4px;  
}  
li:hover {  
  background-color: greenyellow;  
}  
a {  
  text-decoration: none;  
}
```

achter elkaar ipv ondereen

```
<nav>  
<ul>  
  <li><a href="">Alex</a></li>  
  <li><a href="">Hilde</a></li>  
  <li><a href="">Karl</a></li>  
  <li><a href="">Leen</a></li>  
</ul>  
</nav>
```


Alex Hilde Karl Leen

Voorbeeld: H11/03_menu